

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN.

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire
en Aruba per drie maanden fl. 2,— met
vooruitbetaling.
Voor het Buitenland per jaar fl. 10,—
Afzonderlijke nummers fl. 0,25.
Prijs der Advertentiën van 1 tot 7 regels
fl. 0,50, voor elken regel meer fl. 0,07.

BUREAU VAN DIT BLAD

OP CURAÇAO,

PLEIN VAN PIETERMAAL, N° 129.

De Agentuur

ten huize van de Heeren

JAN ELLIS, Curaçao, — Otrabanda.
JUAN CAPRILES, Aruba, — Playa.
JOSE A. ROSA HERRERA, Bonaire, — Playa.

E Coerant aki ta sali toer Dia Sabra.
Su prijs di Abonnement ta fl. 2.— pa tres
luna, pagar padilanti.
Pa lugarnan for Curaçao, Bonaire i Aru-
ba fl. 10,— pa aña.
Un number so fl. 0,25.
Un anuncio di 1 te 7 regel fl. 0,50, cada
regel mas fl. 0,07.

ONTWERP-VERORDENING

REGELENDE HET ONDERWIJS

IN DE KOLONIE CURAÇAO.

—o-o—

In een viertal opstellen reeds, hebben wij betrekkelijk bovengenoemde Ontwerp-Verordening met bescheidene vrijmoedigheid onze op- en aanmerkingen nedergelegd. Voor ons zou de nieuwe Onderwijs-wet nimmer een *sympatieke* wet kunnen wezen; en ook voor hen, die op de hoogte zijn van het *vie intime* der Curaçaosche maatschappij, was het geen geheim, dat het oordeel van de meesten alhier, eene veroordeeling van de Ontwerp-verordening inhield.

De verschijning van het VOORLOOPIG VERSLAG der Commissie van Rapporteurs uit de Afdelingen moest ons om meer dan éne reden welkom zijn. Dat Verslag immers ging ons aangaande hetzelfde belangrijke onderwerp ook het gevoelen openbaren van de Edl. Achtb. Heeren, die niet alleen de tolken zijn van de publieke opinie der Curaçaonaars, en de verdedigers der belangen van Curaçao, maar wier goed-of-afkeurend oordeel weldra over het lot van de Ontwerp-verordening zal beslissen.—Een MEMORIE VAN ANTWOORD van onzen Geëerbiedigden Heer Gouverneur volgde op dat Voorloopig verslag. Z. Ex. verklaart zich bereid, „zooveel mogelijk, gelijk aan de wenschen en inzichten der Leden te gemoet te komen. Van de opmerkingen, en aanwijzingen in het voorloopig verslag opgenomen, heeft hij dan ook gebruik gemaakt, „om zoowel in de Ontwerp-verordening als in de berekening der kosten eenige wijzigingen te brengen.”....

Wij kwamen derhalve tot de wetenschap, dat er zoowel in de Ontwerp-verordening als in de Begroting eenige wijzigingen gebracht waren.—Welke zijn die wijzigingen? En nu gingen wij van onzen kant een ernstige vergelijking instellen tusschen de eerste Concept-wet en die, welke eerstdaags in den Kolonialen Raad ter tafel en in stemming zal komen. Wij bekennen het, onze teleurstelling was groot! Die „eenige wijzigingen” konden ons niet het minst met de aanstaande regeling van

het Onderwijs in deze Kolonie vrede doen hebben.

Wat waren dan toch wel die opmerkingen en aanwijzingen van de Heeren uit de Afdelingen, welke die enkele wijzigingen, van zoo weinig of „geen ingrijpenden aard,” ten gevolge hadden?

Kunnen wij in hunne opmerkingen onze bezwaren terugvinden; en zullen hunne aanwijzingen de kracht hebben eener wederlegging van onze bezwaren?—Uit eerbied voor de waarheid, en niet minder voor onze geachte lezers, mogen wij hier het antwoord niet op schuldig blijven.

Het uitgangspunt onzer beschouwingen over het *Wets-ontwerp* was in de volgende regelen vervat: *Het eerste, dat wij betrekkelijk onze toekomstige onderwijs-wet te onderzoeken hebben, zal gewis de vraag zijn: is er verbetering noodig in het school-onderwijs, gelijk het thans in onze Kolonie bestaat; en zoo ja, is daarvoor de wet van 1873 niet voldoende, zoodat een geheel nieuwe verordening volstrekt noodzakelijk moet geacht worden.*

Wat het eerste lid onzer vraag betreft, daar meende men ook in de Afdelingen, dat „geen ander antwoord dan ja op kon gegeven worden.”: *Verbetering van Onderwijs op Curaçao is dus noodzakelijk.*

Nu het tweede lid: *Is voor het aanbrengen van die verbetering de wet van 1873 niet voldoende?*

Met de wet van 1873 in de hand hebben wij aangetoond:

1° dat het openbaar onderwijs voldoende is voor *nagenoeg* al de leerlingen die thans onze landscholen bezoeken.

2° dat en hoe die wet voorziet in het geval, dat er bij andere leerlingen behoefte mocht bestaan aan *meer uitgebreid* onderwijs: zoodat wij in onze wet niet alleen alles vinden wat, maar zelfs meer dan wij noodig hebben.

3° hoezeer „bij genoemd Regeerings-reglement het Bijzonder Onderwijs meer op den voorgrond treedt,” en dat er inderdaad op Curaçao eenige, (en voor zijne bevolking genoeg) bijzondere scholen gevonden worden, wier onderwijs voldoende is, zoowel wat gehalte als uitgebreidheid aangaat.

Deze premissen gaven ons het recht een bevestigend antwoord te geven op de vraag, of de wet

van 1873 voldoende is om verbetering aan te brengen in den ongezonden toestand, waarin het onderwijs zich tegenwoordig bevindt.

Het bevreemdde ons niet weinig, dat men, bij zooveel edel zoeken en streven naar verbetering van Onderwijs, de wet van 1873 zoo geheel buiten alle beschouwing gelaten heeft. Elke hervorming toch of verbetering van een maatschappijken toestand is des te redelijker, schooner en voortreffelijker, naar mate zij uitgaat van de reeds bestaande wetten dier maatschappij-zelve. Op hare wetten ook kan de maatschappij aanspraken doen gelden, als op heur eigendom. Daarenboven getuigt het meer van een *esprit législatif*, een reeds bestaande doch meer of min vergeten en veronachtzaamde wet wederom als heftboom voor de maatschappelijke orde goed en krachtig ter hand te nemen, dan een nieuwe wet te creëren, en dit wel met versmading van de oude, waarvan het bewijs nog niet is geleverd, dat zij nutteloos en onbruikbaar zou zijn, of belemmerend mocht werken.

Met te meer nadruk spreken wij hier over dezen allereersten regel van elke wetgeving, omdat in het Voorloopig verslag de oorzaken worden aangewezen van het „lage peil” en van „den achteruitgang” van het onderwijs op Curaçao; en die oorzaken nu zijn niet het gevolg van, maar zij bestaan *nevens* en *ondanks*, de wet van 1873.

Welke die oorzaken waren, of nog voortgaan te zijn?—Het is bekend, wat, volgens het Voorloopig verslag, den Heeren der School-Commissie wordt ten laste gelegd aangaande „het afnemen der examens aan de Candidaat-onderwijzers”; dit komt, natuurlijk, op hun verantwoording; wij doen er het zwijgen toe. Tevens nemen wij *ad notam*, dat „het gemis aan voldoende *inspecteerende* kracht” mede onder die oorzaken telt. Maar luide verheffen wij onze stem, en protesteeren in naam der feiten, wanneer „eenigen van meening zijn, dat men voor een feit staat, dat hier op Curaçao geen bijzondere inrichting gevonden wordt, waar degelijk en voldoende onderwijs te verkrijgen is.” Hiertoe brengen

wij eenige regels in herinnering uit N° 13 van ons Blad.

Welnu wij hebben gehoord, dat het onderwijs op eenige bijzondere scholen gebrekkelijk is; en vermits personen voor wie wij achting moeten hebben het ons verzekeren, zullen wij ons wel wachten dit tegen te spreken. Wij weten echter, en dat door eigen ondervinding, dat er minstens drie bijzondere jongensscholen zijn, waar het onderwijs niet alleen zeer uitgebreid, maar ook zeer goed of althans voldoende moet genoemd worden. Scholen, waar onderricht gegeven wordt in ’t hollandsch, in ’t fransch, in ’t engelsch, in ’t spaansch en in ’t duitsch: dus in vijf talen; wel niet voortdurend in alle, omdat zich niet altijd daarvoor leerlingen aanbieden; scholen, waar uitmuntend onderwijs gegeven wordt in het boekhouden, in aardrijkskunde en geschiedenis, zoowel algemeene als bijzondere, in het rekenen, niet alleen zoodals dit een handig en vlieg koopman noodig heeft, maar ook in de hoogere mathematieken; waar onderwijs gegeven wordt in de natuurkunde, waaraan alleen de meer kostbare instrumenten ontbreken om tot volmaaktheid te komen; waar onderwijs gegeven wordt eindelijk niet slechts in het zingen maar ook in de muziek op een instrument naar verkiezing.

Wij willen nu wel niet zeggen, dat op elk van die drie scholen, welke wij hier op het oog hebben, het opgenoemde evenzeer en evengoed onderwezen wordt; maar des ondanks gelooven wij, dat hetgeen wij aangevoerd hebben, voldoende is, om de onjuistheid der bewering van hen aan te toonen die zeggen: de bijzondere scholen op Curaçao laten te wenschen over—het onderwijs is er onvoldoende. Want spreekt men van de, dan sluit men geen enkele buiten zijne veroordeeling, of wil men een zachter woord, buiten zijne afkeuring. En ons dunkt, dat dit niet juist, en dus ook onbillijk is.

Maar luistert, daar klinkt ons nog de stem tegen van een of ander aanzienlijk Heer, die ons toeroept: Het bijzonder onderwijs moge op enkele scholen zoo goed zijn, gelijk gij zegt, zeker toch is het niet voldoende voor *mijne* kinderen; *mijn* jongens moeten opgeleid worden voor dokter, voor advocaat, of misschien wel voor.... althans voor een der hoogere standen in de maatschappij, en dan worden er toch andere voorbereidende studien vereischt dan waarvoor hier op Curaçao, in welke school ook, gelegenheid bestaat. Wij antwoorden: Gesteld dat de tegenwoordige concept-verordening wet werd, en de school tot stand kwam, waarvan daarin sprake is en wier materiele bouw op f 45,000 begroot is, zoudt gij dan daarin voor Uwe jongens dat onderricht vinden, dat zij voor hunne hoogere toekomst behoeven? Volstrekt, niet; want voor zulke hoge aspiraties zijn nog heel andere voorbereidende studien noodig, dan het onderwijs dat in die school zou gegeven worden. Maar gesteld zelfs dat het onderwijs daarvoor berekend ware, dan vragen wij U nog af, waarde Heer, is het billijk dat gij, die zulke hoge aspiraties hebt voor Uwe jongens, de onkosten dier aspiraties grootendeels ook door Uwe medekolonisten doet dragen? Is ’t niet billijk, dat gij *alleen* daarvoor de beurs opent; of moeten wij het met U doen? Zonder twijfel zult gij met

PAPA LEO XIII.

stijpe nauwgezetheid de schoolgelden betalen die men vragen zal; maar de duizenden en nogmaals duizenden Uwer medekolonisten, wier kinderen nooit van die school zullen kunnen gebruik maken, zullen die niet door belastingen of anderszins moeten betalen, wat aan die schoolgelden te kort komt om de verbazende onkosten door deze wet veroorzaakt te bestrijden? Nogmaals, waarde Heer, is dit billijk? Gij geeft dit evenmin als wij.....

Ook zijn er twee meisjesscholen op Curaçao, die beide zich mogen verheugen in een groot aantal leerlingen welke grootendeels tot den goeden stand behooren. Op de eene zijn die leerlingen bijna uitsluitend van den Israëlitischen godsdienst, terwijl de directrice zelve geen Israëliet is; op de andere zijn de leerlingen, tenminste in de hogere klassen, grootendeels protestant of schoone de meesteressen zusters van liefdadigheid zijn. Nu zal toch zeker wel de reden van het groote aantal dier leerlingen niet hierin moeten gezocht worden, dat het onderwijs op die twee scholen in katholieke richting gegeven wordt; want dan zouden zoovele Israëlitische en Protestantische jonge vrouwen ze niet bezoeken; maar alleen hierin, omdat het onderwijs op die twee scholen wetenschappelijk goed en voldoende is, of wel, omdat er de opvoeding, iets waarop de ouders, bij het onderwijs hunner dochters vooral, zoo'n grooten prijs stellen, niet verwaarloosd wordt; of wel om beide redenen tegelijk.....

Uit het voorgaande blijkt zonneklaar, dat het Openbare zoowel als Bijzonder Onderwijs alhier, ruimschoots aan de behoefte voldoet van de Curaçonaars. Inderdaad, welke stad van een gelijk getal inwoners als Curaçao mag zich niet gelukkig rekenen met *minsten* 5 bijzondere inrichtingen, waar degelijk en voldoende onderwijs gegeven wordt: niet eens nog daarbij gerekend de Openbare scholen! Wat een drieven en wrijven: wat een reeks van kleinstedsche hatelijkheden; insinuatien tegen particuliere, belanghebbende personen; misduiding van de handelingen en hare edele bedoelingen van het openbare gezag: wat een onrust gedurende de laatste drie, vier maanden ware het rustige en vredige Curaçao bespaard gebleven—als men langs den weg der thans bestaande wet tot verbetering van het onderwijs had trachten te geraken.

Thans is men, volgens onze bescheiden meening, van den eenen kant buiten het spoor geraakt in zijn afkeurend oordeel over den toestand van het Onderwijs op Curaçao, terwijl van de andere zijde verre de grenzen overschreden zijn van toegevendheid en gehoorzaamheid aan de „eischen des tijds, der beschaving en verlichting.”

Wij allen willen dus het tegenwoordige onderwijs verbeterd.—Welnu, dan met onbevangen blik het oog gevestigd op, en flink de hand gehouden aan de tegenwoordige wet; maar niet het minst: rekening gehouden met de morcele en financiële krachten van onze Curaçonaars. En als er sprake komt van eischen te doen op het gebied van Onderwijs, dan heeft niet de „tijdgeest”, maar Curaçao en zijn toestand het eerst 't woord. Wij hebben dan ook de vaste overtuiging, dat het den E. del Achtbaren Heeren van den Kolonialen Raad niet aan praktischen zin zal mangelen om op dien moreelen en financiële toestand het oog gevestigd te blijven houden, en aldus het Onderwijs alhier op eene gezonde wijze te helpen regelen.

Dia 3 di Maart pasar ta 6 anja, koe Iglesia Católica Romana a coeminda Leo XIII pa promer bes como Papa-Rey coroná i Tata di Cristianidad. Henter mundoe tabata admirar di e eleccion (scobementoe) di Papa-ai. Toch ta un bieuw di 68 anja koe nan a confia Pedro su *garoti di wardador*! E bieuw a toema riba di e pesa di Pastor di Dios coe e mees palabranan di e promer Papa: *Senyor, Bo sabi koe mi ta stund Bo!* Asina, meimei di storm terribel koe tabata menaza canoa di Pedro, i koe tabata haci toer hende mira coe aucia n'e promé straal di luz manera madrugá di speranza i salbacion, sabiduria humana a pidi e Manoe poderoso, koe un b'e mas lo por manda caluoe i paz riba laman furiosonan. Ma e bieuw zwak-ai lo por salba Iglesia i Sociedad di su cuida? E wowo scurnan-ai lo por descubri e camina drecchi pa su campeonan (bringador of luchador) i l'é por moestra e camina-ai coe seguridad? L'e manoe-ai, koe ta tembla di bigeza, por cohe timon coe forza i stuur e barcoe meimei di laman di storm na porta di salbacion?

Un couraut principal protestant ta bisa asina: „Un fabel di Arabia ta conta, koe e Piramide grandi, ta reynan di promé koe dilubio a manda trahé, i koe den toer trabao di manoe di hende, t'é só a scapa foi dilubio. Asina poder di Papa ta; e tabata gelump baw di e gran inundacion, maar su fundamentoe no a sinti nada; i ora awa a hala bai, e tabata pará só meimei di ruinan di mundoe destrui.” Si, Poder di Papa ta existi ainda, i noden un estadoe di caimentoe, no manera un ruina, maar jeen di bida i forza di gubentud.... Si nos recorda e storm horribelnan koe Iglesia a resisti, ante berdaderamente nos no ta comprende *com é por cai*.” [Edinburg Riview.]

Banda di e profesia-aki di ciencia histórica, semper pa Cristian koe ta kere, lo kluk e palabranan-aki: *Tu es Petrus—Bo ta Pedro, i riba e baranca-aki lo Mi bouw Mi Iglesia, i portanan di fierne lo no por contra dié.*

N'e momentoe-aki ta haci algun seman, koe Leo XIII a drenta 75 anja di Su bida i 7 anja k'é ta Sumo Pontifice. I kende den di e mundoe-aki, mirandoe su obranan i scuchandoe su palabranan, a corda siquiera riba debilidad i bigeza? Ainda nan a haci su bigeza bira mas pisá coe su seramentoe (prison) den Vaticano, coe injuria i inusticia koe cada dia nan ta comete contra su derecho di Rey i Pastor: maar den e 6 anja di su gobiernoe Papa Leo a moestra un forza di bida i den di lucha un heroismo (balor masjar grandi), koe a forza toer su enemigonan miré coe respect, koe a haci toer rey di mundoe pone nan wowo riba su trou papal. Si hende puntra, com ta posibel koe tantoe forza i energia por a sali for di e Hombor zwak, bieuw, sin poder-ai, anto e lugar mees koe Leo XIII ta ocupa den historia di Papanan lo doena un respondi satisfactorio.

Nacé den captividad (estado di un hende koe ta será den profotoos.) i f'o di e tempoe-ai pribar di casi toer medio p'e tene su poder di Sumo Pontifice coe dignidad i manera mester ta, si, apena liber i sin koe nan ta waak e den su comunicacion di millioen i millioen católica, k'é ta nan tata—sin embargoe, foi di e a sali pa Iglesia i pa henter sociedad di e tem-aki un poder i un influencia, koe ta haci nos bolbe corda riba palabra di Napoleon di promé: *Alexander Grandi por a jama su curpa joo di Jupiter, sin koe ningun hende a papia contra. Den mi sigloe mi a topa un Sacerdote (Papa Pio VII) koe ta mas poderoso koe mi: e ta goberna spiritu, a mi ta goberna stof noema.*

Nos sá masjar bon, cual ta e rey i poderosonan di nos tempoe koe lo por i lo mester doena testimonio-ai di nos Papa di awor. Ningun diplomacia coe su kanti di mas fin di seduccion i enganjos por a torce sabiduria di Leo; al contrario politica enemigoe a perde terreno pia pa pia, i pa nos e esperanza, koe den masjar poco tem, victoria lo ta banda di Papa i di Iglesia Católica, di ningun manera no ta un locura.

Masjar grandi tambe ta e sirbician koe sabiduria di Leo, i poder di su palabra pastoral a haci na sociedad. Manera Pastor di toer puebel el a dirigi su palabra algun bez di instruccion, otro bez di reconbencion (sorto di reganjo suave) na Soberano i na Sugetonan, i tantoe unoe como otro, semper nan a scuchale i re-

compensele coe gratitud. Coe du Enciclico (un Carta, un briet koe di bez en cuandoe Papa sá manda na henter iglesia) só di Papa Leo, Socialismo a ricibi un golpi mas grandi i mas doloroso, koe e estadoe di bloques koe e Canciller di heroe, a larga publica contra di e na Berlijn. Inglaterra i Spanja, Rusia i Alemania, no conoece un aliado i un protector mas poderoso pa nan trono Soberano of pa orde, sosiegoe i paz diden nan tera, koe e hombor bieuw di Vaticano, koe, masé nan mees a permiti i aproba pa otro a bachele foi su stoel di Rey, toch di manera mas nobel tabata su paga maloe coe bon. Hopi millioen di Católica el a stop di comete ataque cruel coe polbor i dinamita; of foi rebelde culpabel contra nan gobiernoe legitimo, na koe tabata haci inusticia, el a haci millioen di sugeto fiel i humilde. Atá venganza royal di Papa, bienhechor di mas grandi di sociedad!

Ademas koe Sarzoe Pader a moestra coe forza su Poder di Pastor i Moester n'e mees tem riba su jioe catolieknan, e cuidao k'é ta pone pa waak riba e interesnan di mas intimo di Iglesia, ta causa admiracion-na toer hende. Na promé lugar hende mesté observa-aki com Leo, famoso na toer tera pa su ciencia profundo i su gran conecementoe den arte, a doena promé stoet pa treece na bida atrobé den nos tem. berdadera filosofia cristian i planamientoe di estudio di historia, moestrando i poniendo na alance, e principal i mihó fuentenan di historia. Wel, ni un berdad catoliek tien miedoe di parce na laz dilanti di ciencia i sabiduria di hende; ni Iglesia Católica tien miedoe di testimonio berdadera di historia. Mas aleuw, nos meste obserba, com no solamente debocion personal di Leo, maar principalmente su bista hustoe den necesidad presente di Iglesia Católica a treece na bida e preceptonan di mas salubable pa haci mas firme i mas planá gustoe di religion den su jioenan.

E preceptonan-ai, tambe ora nan objeto tabata di haci general veneracion i invocacion di mas haltoe, di nos Mama Virgen Immaculata, no tabata desaprobá sino mas bien respetá hasta di esnan, koe no ta catoliek; solamente na algun es poco-nan coe tien den nan coerazon un odio di mas irracional contra toer kiko ta doctrina di Iglesia católica, no a papia seriamente di e preceptonan, sino lo k'é ta muchoe mas fácil, nan a bolon di nan. Si hende kier un otro prueba i mas eloquent ainda di Leo su forza di bida, i com esai a bini pa bon di bida interior di su Iglesia, e estadística siguiente lo satisfice exigencia di mas grandi koe hende por haci.

Den 6 anja di su gobiernoe, Papa Leo XIII, a institui 4 Arzobispado nobo; 6 prefectura apostólico tabata trocar na vicariato dos obispado pa arzobispado; i no menos koe 18 vicariato apostólico nobo i 20 silja di obispo tabata institui. Na toer 52 stoel nobo!

No ta di admirá anto, koe Papa Leo XIII ta contar cabu den di e hombernan di mas grandi di sigloe 19. Den di e Stoel di San Pedro tien un Sumo Pontifice religioso i excelente; soberano i puebel ta scucha su palabra coe respect; ciencia i arte ta honréle manera un práctico magnifico, manera un protector i defensor poderoso, sociedad en general i hopi otro nacion en particular ta reconoece un bienhechor den dié; ora e papia (testigoe e ultimoe Enciclico) riba errornan di Francia, jioe major di Iglesia) ai e ta bira donjo unibé di atencion di toer hende; no tien ningun hende koe no ta stop unibé di ta indiferente.

Un Enciclico lo bin ta doena, un di mas importante, manera telegraaf ta anuncia nos; nos ta sigur k'é lo ta expresion mas perfect di Papa Leo su caracter nobel i di su don sublimenan: *Berdad i Dignidad*. Berdad, koe lo doena hopi straal klaar di luz riba ciertoe estadoe di sociedad, pa toer pensador serio di nos tempoe; dignidad, koe lo bolbe trece contrarionan tambe na respect i caballerosidad (caracter di cabajero). *Mira nota di Rome.*

Aki lo nos cabu coe palabranan di *Moniteur de Rome*: Poco Papa tabatin satisfaccion di Roma den nan bida, cabá i klaar, e cas, koe nan a toema tantoe sacrificio pa nan bouw. Dios doena Leo XIII hopi anja di bida p'e mira su trabao (trabao di paz) establecé riba fundamentoe firme i inmóvil (koe no por moef); i Dios permitiéle tira algun dia su bista riba madrugá di e dia di victoria, k'é ta doena su forza i su bida p'e!

CHINA.

In eene Correspondentie uit Tongkin aan de *Catholic Register* te Hongking, wordt het volgende verhaald: *Honesty is the best policy*. De waar-

heid van dit spreekwoord bleek dezertagen, toen de Heidensche Anamieten ingr. Puginier zochten gevangen te nemen. De Prelaat bevond zich in een der dorpen van Tongkin, waar de Fransche wapenen op het oogenblik geen bijstand verleenen kunnen, ten huize van een inlandschen Christen. Terwijl hij rustig aan tafel zat (t was reeds laat in den avond), zag de eigenaar des huizes in de schemering de gewapende bende aankomen, die den Bisschop opspoorden. Hij ging aan de deur staan, als om een luchtje te scheppen, toen reeds de gewapende troep naar binnen wilde stormen, onder den uitroep: Waar is de Fransche Opperpriester? Men zegt, dat hij hier is.—Zeker is hij hier, gaf de andere lachende ten bescheid, steekt maar gauw uwe flambauwen aan, en gij vindt hem stellig. Hij, die dit verzekerde, lachte luide en maakte allerlei grimassen.—Hij neemt een loopje met ons, zeiden de Heidenen onder elkaar; hij wil ons hier ophouden en als dwazen laten zoeken, terwijl de Priester verder op is. Kom, jongens, wij zullen hem wel vinden. En weg stoven ze, in verschillende richtingen. De Bisschop had dit gesprek aan de deur gehoord, en vroeg aan zijn gastheer: Waart ge niet bang, dat ze u aan uw woord hielden?—O neen, Mgr., dit volk is zoo gewend leugens te vernemen, dat men hen niet beter kan leet nemen, dan door hun de volle waarheid te zeggen.

NIEUWSBERICHTEN.

CURACAO.

De stoombooten van de Red „D” lijn zullen van Curaçao naar New-York vertrekken: 2, 11, 21 Juni—zij worden uit New-York hier verwacht: 4, 15, 25 Juni.

Z. M. de Koning van Spanj heeft den heer G. A. L. FERGUSON, officier van gezondheid 1e klasse alhier, benoemd tot Ridder der Orde van *Isabel la Católica*.

—Mochten den heer Wm. HENRIQUEZ, Ridder van de Orde van *Isabel la Católica* en Consul van Spanje op dit Eiland, reeds vroeger in de Spaansche regeringsbladen de vleendste betuigingen van lof en dank ten deel vallen voor zijne kiesche en door beide regeringen hoog gewaardeerde houding en bemoeiingen bij gelegenheid der Bolivar-feesten op Curaçao—thans is hem ook door Z. M. den Koning van Spanje de Koninklijke Orde van CARLOS III toegekend.

NEDERLAND.

Bijna geheel de liberale pers—de *N. Rott. Ct.* op de eerste plaats—toont zich verbolgen op de Regeering omdat deze den Koning durfde adviseeren, de gevraagde rechtspersoonlijkheid aan de *Social Democratische Vereeniging* te weigeren. Intusschen zullen de Socialisten zich tot de Tweede Kamer wenden, waar we ongetwijfeld getuigen zullen zijn van een strijd, waarvan de schermutselingen in de bladen slechts het voorspel zijn geweest.

—In het *Vaderland* stond, op 2 April j. l., als hoofd-artikel een uitvoerig stuk van mr. H. Ph. De Kanter, arrondissement-schooldopziener te Brielle, waarin wordt betoogd, dat de arrondissements-schooldopziener eigenlijk het vijfde rad aan de wagen zijn.

Tot dat denkbeeld schijnt ook de heer Heemskerk gekomen, en het middel—'t is de heer De Kanter, die het vermoeden uitspreekt—om deze heeren „op te ruimen” is inderdaad blijk genoeg.

De arrondissements-schooldopziener nemen hun ambt onbezoldigd waar, maar.....iets schiet er toch over. Zij hebben een abonnement voor reiskosten. Merkwaardig is het nu, dat dergelijk abonnement ook wordt uitgekeerd in arrondissementen waarin volstrekt niet behoefte gereisd te worden. Wat nu—aan het loopend gerucht—wil de heer Heemskerk doen?—Eenvoudig de abonnementen intrekken en de arrondissements-schooldopziener op het einde van het jaar laten declareren.

wat zij in werkelijkheid verzeild hebben. Moet dit geschieden,—al wederom is het de schoolopziener de Kanter, die het zegt,—dan wordt spoedig *tabula rasa* gemaakt, en de minister is „van dit genus ambtenaren verlost.”

—LEO-BOND, *Organ van Nederlands Katholieke Vereenigingen*. „Aan Vaderland en Moederkerk wordt dit blad uitsluitend toegewijd. Het vervult eenalijdzaam, die zich niet één der bestaande bladen tot levensdoel stelde, namelijk de verstrooide stralen der werkzaamheden van alle Katholieke vereenigingen in ons vaderland te vergaderen en te verzamelen tot één middelpunt, tot één brandpunt, opdat die stralen, tot een bundel vereenigd, te meer licht en gloed, als getuigenissen van geloof en liefde, kunnen doen opgaan en te meer weldoende, te meer krachtig en te verder ingang te doen vinden.

„Met zielsblijheid [ken] het Leo-Bond zijn *joyeuse entrée*-nummer de wereld zien ingaan, in de Paaschweek.”—De *Amigoe di Curacao* heeft met vreugde van die blijde verschijning kennis genomen, en wenscht het Leo-Bond bij zijn moedig en voor het Katholieke vaderland ongetwijfeld hoogst weldadig optreden, den rijksten Pinkster-zegen toe.

BATAVIA. — Het mail-overzicht van het *Eat. Hbl.* meldt:

Een op 18 Maart door ons ontvangen telegram van onzen correspondent te Penang, wiens stiptheid ons herhaaldelijk is gebleken, meldt, dat de Engelsche commissaris, de heer Maxwell, uit Tenom teruggekeerd is, zonder, maar al te jammer, in zijne zending te slagen.

Omtrent de oorzaak der mislukking ook van deze poging om de *Nisero*-bemanning te redden, laat het telegram ons in het onzekere, zoodat wij dienaangaande de berichten moeten afwachten, welke ons eerst over eene week kunnen bereiken.

Intusschen blijkt dat de Nederlandsch-Indische regering wijs heeft gehandeld met niet opdetoegankelijkheid van den radja van Tenom, zelfs tegenover Engeland, te rekenen, en hem zijn verraad en onmenscheijkheid betaald te zetten met de kust van zijn rijk te blokkeeren.

Is die blokkade ernstig en effectief, zoodat in- en uitvoer werkelijk verhinderd worden, dan mag zij beschouwd worden als het juiste middel om den even geldgierigen als overmoedigen radja tot zijn plicht te brengen.

—De Atjeh-oorlog dreigt eene nieuwe uitbreiding te krijgen, tengevolge van de toenemende spanning, welk bestaat intusschen de boven Tamang liggende Atjeh-staten Langsore en Modjopahit. Met het oog hierop heeft de in de wateren van Edi kruisende oorlogstoomer in last gekregen, ook de kusten dezer staten te bewaken. Tamang is voor de Gajoe's de hoofdmart voor het opkopen van opium, die zij vandaar naar Lansoor vervoeren.

ROME. — De aangekondigde *Encyclic* van Paus Leo over de Geheimen genootschappen is den 20 April i. l. verschenen. Dit gewichtig stuk, uit een godsdienstig, staatkundig en maatschappelijk oogpunt beschouwd, allermerkwaardigst, is in alle katholieke bladen hetzij geheel of gedeeltelijk opgenomen, en door de voornaamste bladen der wereld met ernst en eerbied besproken.

CARACAS. — Generaal Guzman Blanco zal via New-York naar Europa vertrekken. — De vrede in het land wordt grootelijks bedreigd; er heerscht eene algemeene ongerustheid, en een revolutie schijnt onvermijdelijk.

LONDEN, 12 Mei. — De regering heeft het nogmaals hard te verantwoorden gehad. De heer Hicks-Beach vlocht een eerekrans om het hoofd van Generaal Gordon, den dapperen Christenheld, die het grootste offer op het altaar des Vaderlands, en der beschaving had nedergelegd, en

nu in de ure des gevaars door zijne regering verlaten werd en verloochend. — Mr. Gladstone kwam hier tegen in verzet; 5 kwartier lang betoogde hij dat de Engelsche regering tot zulke gruwelen niet in staat was, en dat hij, de minister, wist, welke plichten hij tegenover Gordon en Engeland te vervullen had. De aantijgingen van den heer Hicks waren het gevolg van een onjuiste kennis der feiten, en hadden ten doel, de regering in discredit te brengen. — Gladstone's rede heeft nogmaals den storm bezworen.

BERLIJN. — Uit Straatsburg wordt aan de *Germania* bericht, dat de verhuizing der Elzas-Lotharingers dagelijks toeneemt, wat zeker wel als bewijs mag gelden, dat zij onder het tegenwoordig regiem niet tevreden zijn. In den loop van het vorige jaar gingen er 3529 scheep te Bremen, Hamburg, Antwerpen en Havre; terwijl nog vele anderen zich inscheepten te Marseille, Ostende enz.

— 12 Mei. — De wet tegen de Socialisten is in den Rijksdag aangenomen.

— De Prins van Wales heeft zijn bezoek in de Duitse hoofdstad volbracht, en zal naar Parijs vertrekken.

— Keizer Wilhelm heeft eindelijk zijn goedkeuring gehecht aan het plan van Prins v. Bismarck, om zich uit het Pruisisch ministerie terug te trekken.

— Zooals men weet, werd de Berlijnsche bankier Von Bleichroder als de afzender genoemd van het servies van Sevres-porselein, dat keizer Wilhelm op zijn jongsten verjaardag uit Frankrijk ontving. De bankier heeft dit in de *Nordd. Allg. Zeit.* tegengesproken. — Dus nu aar weer naar het raden.

MONTE CARLO telde op de balans voor het afgelopen jaar niet minder dan een 50-tal moorden en fr. 12,000,000 verlies.

PARIJS. — Frankrijk is, volgens de *Pull Mall Gazette*, in Tonking meer dan naar hartewensch geslaagd. China erkent de Fransche heerschappij in Annam en Tonking; het zal onmiddellijk zijne troepen terugroepen; de tegenwoordige en toekomstige overeenkomsten tusschen Frankrijk en Annam eerbiedigen; hecht zijne goedkeuring aan de vrijheid van handel tusschen Annam, Frankrijk en China. Frankrijk, van zijnen kant, doet afstand van de bekende vordering van vergoeding der verliezen, welke het, staande de verwickelingen tusschen beide rijken, geleden heeft.

—In de Fransche Kamer zal binnen kort een verbeterd middel van stemming worden ingevoerd, dat het dubbele voordeel heeft van eerlijker stemmen te verzekeren en van spoediger het resultaat te doen kennen. De toestel bestaat in een bus met twee vakken, het eene voor de stemmen voor, het anderen voor de stemmen tegen. De metalen „stembiljetten” hebben den vorm van penningen en wegen juist 10 gram. De wijde der opening, waardoor men ze naar binnen laat glijden, is juist groot genoeg, om tegelijkertijd slechts één „biljet” door te laten, wat de aanwezige afgevaardigden beletten zal te stemmen voor een dozijn afwezigen, zooals tot nu toe meermalen is voorgekomen. Van den anderen kant zal men, wegens de volkomen gelijkheid in gewicht der „biljetten”, slechts den inhoud van elk vak op de schaal hebben te storten, om terstond het respectieve getal voor's en tegen's nauwkeurig te weten.

SOEDAN. — Uit Khartoem werd aan den *Times* geseind, dat de rebellen dagelijks brutaler worden. Aan alle kanten van de stad ziet men de Arabieren. Hun schoten treffen vaak het paleis. De ammunitie voor de krupp-kanonnen begint op te raken. De toestand is allerkritiekst. De *Times* vreest dat Gordons éénige terugweg ligt naar den kant van den *Equator*, vermits de *Berber-route* is afgesneden.

Op den 17en der vorige maand had te Hoogmade de Uitvaart plaats voor den Z.Ew. Heer J. P. Tieleman. De kerk was vol geloovigen om voor hunnen overleden Herder vurige gebeden te storten bij het H. Offer dat door Mgr. Poppen, Kanunnik en Deken van Amsterdam, werd opgedragen. Dit laatste lazen wij met dankbare aandoening; immers de H.Ew. Heer Poppen is de man die reeds jaren de belangen der Missie van Curacao ter harte neemt, en bij elke gelegenheid blijken geeft van zijne weladige belangstelling in het welzijn der geestelijken van Curacao.

Op den 26 daarnopv. had een dergelijke treurige plechtigheid plaats, in de Kathedraal van Utrecht, waar de lijkdienst werd verricht door den H.Ew. Pastoor Kok, Kanunnik en Deken van Utrecht, in bijzijn van Mgr. den Aartsbischop, en de voornaamste Geestelijken van die stad, voor de ziele rust van den Z.Ew. Heer T. J. van Blaricum.

Wie is er die de groote overeenkomst niet opmerkt, die er bestond zóó in richting van 't leven, als in het heengaan van beide overledene Oud-Missionarissen van Curacao? Bijna op denzelfden tijd in N. Holland geboren, gevoelden beiden dezelfde roeping en zouden hetzelfde levensdoel beoogen. Beiden vertrokken op verschillenden tijd van 1849 naar Curacao, om zich onder de leiding van Mgr. Nieuwind z. g. door de studie tot het Priesterschap voor te bereiden. Door denzelfden Bisschop tot Priester gewijd hebben beiden, in verschillende kerken van ons Vicariaat, zich met moed en ijver op de vervulling van hunne plichten toegelegd en streefden getrouw naar één doel: de verheerlijking van God en het heil van den evenmensch, hun beider nagedachtenis zal dan ook hier gezegend blijven. Beiden naar Nederland teruggekeerd wisten ook aldaar de achting en liefde te verdienen van velen door hunnen eenvoudigen en godsdienstigen levenswandel en werken op verschillende plaatsen met veel verdiensten.

De omstandigheid dat beider uitvaart door zoo Hooggeplantste Geestelijken werd verricht is ons mede een bewijs van de hoogachting hunner ambtgenooten.

Wij bevelen beiden aan in de gebeden der Curacaosche geloovigen. Mogen zij, die getrouw aan hunne roeping, hun leven aan God toegewijd hebben, hunne belooning reeds genieten in de gelukkige eeuwigheid.

Dia 17 di April p. p. na Hoogmade, Misa tabata jeen di hende, pa sisti na Sacrificio, ofreer na Dios pa descanso di alma di Rev. Pastoor di es pueblo, J. P. Tieleman. — Revmo. Sr. Poppen, Canonico i Decano di Amsterdam a bini expres pa celebra es Misa i pa doña latete honor na su amigoe difuntoe. Monsgr. Poppen ta un sacerdot, koe masjar tempoe caba ta interesa muchoe pa bienestar di Mision di Curacao, i di su Sacerdotenan.

Dia 26 sigiente, na Cathedraal di Utrecht den presencia di Monsgr. Arzobispoe, i di majoridad di sacerdot di stad Revmo. Pastoor Kok Canonico i Decano di Utrecht tabata ofreer S. Sacrificio pa descanso di alma di Rev. Pastor F. J. van Blaricum.

Na mees dia anto nos a haja triste noticia di mortoe di dos Pader koe a keda muchoe anja na Curacao. ¿Cuanto circunstancia e dos Pader no tabatien comun coe otro? — Nacer na mees Provincia, ora nan tabatien di scohe un estado na mundoe, nan a sinti un mees vocacion, nan kier bira Missionaris. Na anja 1849, ma no na mees luna, sin koe un ta conoece otro, nan a jega na Curacao pa sigi studia bao di Mgr. Nieuwind p. m. Toer dos a Ordena aki; toer dos a traha coe celoe i fervor na diferente parrochia; i di nan dos nos por bisa, koe nan a cumpli coe deber na S. estadoe, buscando Dips su gloria, i bienestar di prógino; p'esai té a wor nan ta biba den coerazon i den boca di barios amigoe. Nan a regresa na Hoelanda, unda nan a gana amistad di nan coleganan i di pueblo, cada un na lugar di su residencia; un prueba koe nan tabata bon considerar, ta nan entierro celebra pa di mas reverendo sacerdotenan di nan tera.

Nos ta recomenda nan alma na oracion di cristiannan. Koe Dios bondadoso doña su gloria na nan dos, koe for di nan modesta a sacrificia nan vida na Senjor, i koe a fica fiel na obligacion di nan estadoe:

R. L. P.

FENOMENO CREPUSCULAR.

(Sigimientoe.)

Opinion di Isaac P. Noyes
April 10, 1884.

Nubianan ta formar di humo, koe calor di solo ta lamanta. Direccion di bientoe semper ta fo di lugar di barometer haltoe na lugar di barometer abao. Mientras mas cerca di center di barometer abao bientoe jega, mas e ta toema direccion di un *curea voluta* (figura di un veer di helosji), es decir, e ta draai rond i e jega den cada vuelta mas cerca di e center. Barometer haltoe ta figura un seroe di atmosfera; barometer abao ta vallee di atmosfera.

Lo parece un poco largo pa nos lectornan, maar pa nos por comprende naturala di atmosfera, koe ta rond di nos globo, nos meste pone bon atencion n'e ley fisicanan-aki, koe ta poco tem nan a discubri.

E cielo coral asina notabel na cabamentoe di 1883, astronomonan a bisa nos, tabata bini di "stof meteorico" koe erupcion di volcan na Java, Augustus 27, 1883, a produci.

E "stof meteorico"—ai, nan di brocha coe aire, a sigi camina di atmosfera rond di mundoe i a produci e boenita colorman di cielo. Di promé, mi no ta kere koe stof di ningun sorto den aire lo por produci nada di esai.

No tien nada di luz, ni transparente ni delicado den stof. Stof no por keda den atmosfera hopi luna largoe; l'é meste zak den poco tem, i si e ta bastante diki den aire, pa por tapa luz di solo l'é meste ta visibel, klaar na hende su wowo, i masjar klaar den naturaiza pa no duda di dié, manera ta socedé. Hopi anja pasar, promer koe *carta di weer* a pasa, lo nos por a corda koe aire tabata draai rond di mundoe manera awa riba un draaistein, ma no ta asina. Manera nos a mira caba, bientoe ta di lugar di barometer haltoe na lugar di barometer abao, i tien hopi di e center alao nan-ai.

For di mihor cálculo nos por bisa, koe awor tien por lo menos seis center meimei di center di Estados Unidos i Java. Ademas di esai lo tini tambe un number di faha di center abao, lo ké por complica nos asuntoe lo menos tres bé mas. Na toer e diferente centernan-ai, bientoe lo por tabata socla foi toer puntoe di compas n'e mees tem. Bientoenan di e sorto-aki lo no ta capaz di trece e "stof meteorico" di Java na Estados Unidos ni pa caminda di Oost ni di West.

Ma nan di, koe nan a hunta "stof." Com haltoe foi superficie di tera, nan a recohe e "stof"?—Na ki elevacion?

Sin duda tien un poco stof den aire na toer tera, ma mi no ta kere k'é ta subi muchoe haltoe. Camina l'é ta di mas haltoe i mas perceptible [koe hende por miré], lo ta den e sabana secoenan di Africa, ora *Simoun* [bientoe den desierto di Africa, koe ta lamanta un storm di santoe den aire] ta pasar ariba camina di un *tornado* [orkaan]. Maar foi di toer e center di stormnan-ai i e diferente bientoe, koe lo nan por produci mees, e stof-ai lo no por biaga foi Java té na América.

Ainda mas, toer nubia, ki haltoe of ki abao nan por ta, nan toer tien di haci coe centernan di Barometer abao, manera e movimientoe di nubianan mees ta proba biagando di "center haltoe" na "abao", foi toer puntoe i na toer puntoe di compas. E grandi autoridadan ta doña altura di nubianan asina: nubia di mas abao, 16,000 pia; nubia di mas arriba 23,000.

Como toer nubia, for di mas haltoe té na di mas abao, ta sigi e centernan, manera nos a caba di bisa, ta di consecuencia, koe si e "stof meteorico"—aki ta sigi rond di mundoe, manera l'é mester a haci pa sostene e teoria-aki, anto e stof lo tien di biaga den aire mas haltoe koe nubianan di mas arriba, está, na un altura muchoe mas grandi koe 23,000 pia of di mas di 4 myl!

Wel, ta razonabel di kere, koe stof, maské ki fini é por ta, lo por keda den atmosfera n'e elevacion-ai pa mas di seis luna?

